

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2020. május 12.

FÖLDRAJZ

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2020. május 12. 14:00

I.

Időtartam: 20 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

Fontos tudnivalók

Az írásbeli vizsga során két feladatlapot kell kitöltenie.

Az **I. feladatlap** megoldásához **a középiskolai atlasz**, illetve egyéb segédeszköz **nem használható**. Az idő letelte után **a megoldott feladatlapot adja át a felügyelő tanárnak!**

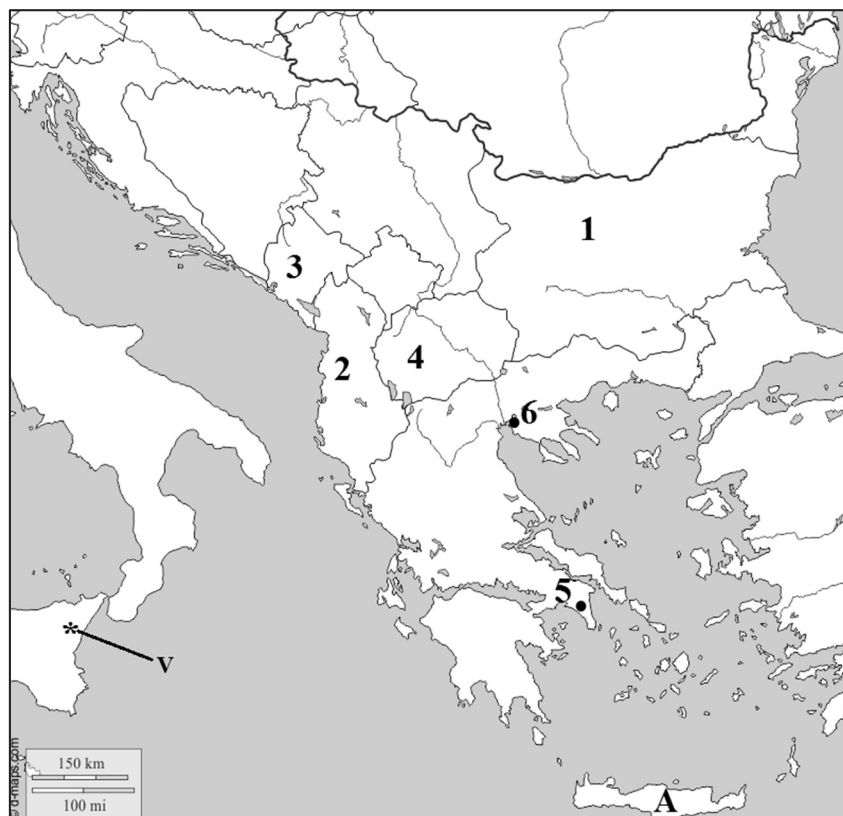
A feladatokat **tetszőleges sorrendben** oldhatja meg.

Először figyelmesen **olvassa el** a feladatokban megfogalmazott kérdéseket, majd **gondolja át** válaszát, és azt **tintával (tollal) írja be** a megfelelő helyre! Ha szükséges, a megoldást javíthatja, de a nem egyértelmű áthúzás, javítás, valamint ceruzával történt beírás esetén az adott feladatrészre pontot nem kaphat.

A lehetséges helyes válasz számánál több beírása pontlevonással jár.

Az egyes feladatok megoldásával **elérhető** maximális **pontszámról**, illetve részpontszámokról a feladatok mellett/után feltüntetett pontok tájékoztatnak. Kérjük, hogy a **szürke négyzetekbe** semmit **ne írjon!**

1. Tanulmányozza a térképészleket, majd nevezze meg a számokkal és betűvel jelölt földrajzi fogalmakat!

a) Nevezze meg a számokkal jelölt országokat és városokat!

- 1. (ország)
- 2. (ország)
- 3. (ország)
- 4. (ország)
- 5. (város)
- 6. (város)

6 pont	
--------	--

b) Nevezze meg az A betűvel jelölt szigetet!

1 pont	
--------	--

c) Nevezze meg a V betűvel jelölt vulkánt!

1 pont	
--------	--

8 pont	
---------------	--

2. Nevezze meg a térképvázlat számokkal és betűkkel jelölt földrajzi fogalmait!

A térkép forrása: <https://gis.stackexchange.com/questions/5116/free-mercator-vector-maps>

a) Nevezze meg a számokkal jelölt országokat!

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.

7 pont	
--------	--

b) Nevezze meg a nagybetűkkel jelölt vízrajzi fogalmakat!

- A.-tenger
- B.-csatorna

2 pont	
--------	--

9 pont	
---------------	--

3. Nevezze meg a térképvázlatban számokkal jelölt folyókat!

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.

8 pont	
---------------	--

<i>A feladatlappal elérhető összes pontszám: 25 pont</i>	
---	--

I. Topográfiai ismeretek, készségek	feladat sorszáma	pontszám	
		maximális	elért
	1.	8	
	2.	9	
	3.	8	
ÖSSZESEN		25	

dátum

javító tanár

I. Topográfiai ismeretek, készségek	pontszáma egész számra kerekítve	
	elért	programba beírt

dátum

dátum

javító tanár

jegyző

Megjegyzések:

1. Ha a vizsgázó a II. írásbeli összetevő megoldását elkezdte, akkor ez a táblázat és az aláírási rész üresen marad!
2. Ha a vizsga az I. összetevő teljesítése közben megszakad, illetve nem folytatódik a II. összetevővel, akkor ez a táblázat és az aláírási rész kitöltendő!

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2020. május 12.

FÖLDRAJZ

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2020. május 12. 14:00

II.

Időtartam: 100 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

Fontos tudnivalók

Az írásbeli vizsga során két feladatlapot kell kitöltenie.

A **II. feladatlap** megoldásához használhatja a **középiskolai atlaszt**. Amennyiben indokolt, **használjon zsebszámológépet**, de a feladatlapban minden esetben **tüntesse fel a megoldás menetét is**. Ha szükséges, használhat körzőt és vonalzó is.

A feladatokat **tetszőleges sorrendben** oldhatja meg.

Először figyelmesen **olvassa el** a feladatokban megfogalmazott kérdéseket, majd **gondolja át** válaszát, és azt **tintával (tollal) írja be** a megfelelő helyre! Ha szükséges, a megoldást javíthatja, de a nem egyértelmű áthúzás, javítás, valamint ceruzával történt beírás esetén az adott feladatrészt pontot nem kaphat.

Mindig a feltett kérdéseknek megfelelően válaszoljon! Az elvártnál több válasz (pl. kettő helyett három példa megnevezése) nem jár többletponttal, sőt a lehetséges helyes válaszok számánál több beírása pontlevonással jár.

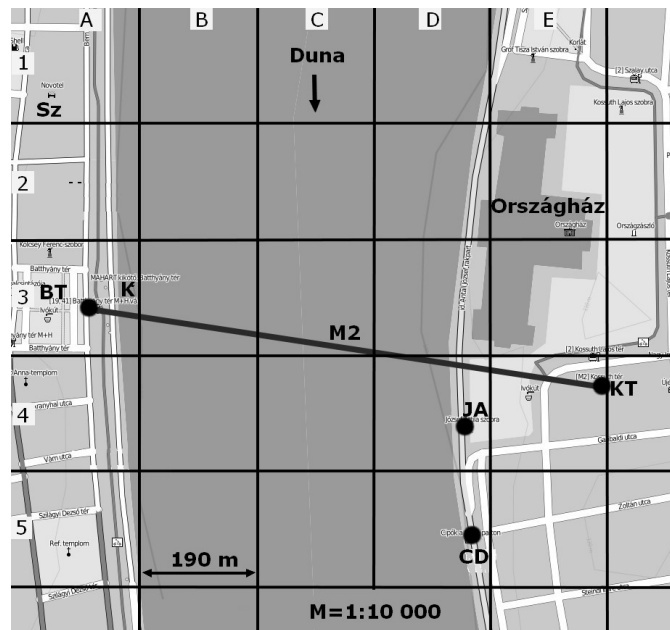
Az egyes feladatok megoldásával **elérhető** maximális **pontszámról**, illetve részpontszámokról a feladatok mellett/után feltüntetett pontok tájékoztatnak. Kérjük, hogy a **szürke négyzetekbe** semmit **ne írjon!**

1. Olvassa el az alábbi meghatározásokat, majd válaszoljon a kérdésekre!

1. Csillagászati mértékegység, aminek értéke megegyezik a Nap és a Föld közepes távolságával.
 - a) A mértékegység neve:
2. Saját fénnel rendelkező, izzó gázgömb.
 - a) Az égitest típusa:
 - b) Melyik a Földhöz legközelebbi ilyen égitest?
 - c) Milyen alakú pályán kering a Föld e körül az égitest körül?
3. A Naprendszerben a bolygók körül található, saját fénnel nem rendelkező égitestek, melyek a bolygójukkal egységes rendszert alkotnak, és közös tömegközéppontjuk körül keringenek.
 - a) Nevük:
 - b) Mitől fényesek ezek az égitestek?

6 pont

2. A térkép Budapest egy részletét ábrázolja. Tanulmányozza a térképet, és oldja meg a feladatokat!

1. Adja meg a JA-val jelölt József Attila szobor helyét a keresőhálózat segítségével!
.....
2. Melyik égtáj felé induljunk, ha a Batthyány térről (BT) a Novotel szállodába (Sz) szeretnénk eljutni?
.....

3. A Duna melyik partján épült az Országház? Húzza alá a helyes választ!

jobb partján

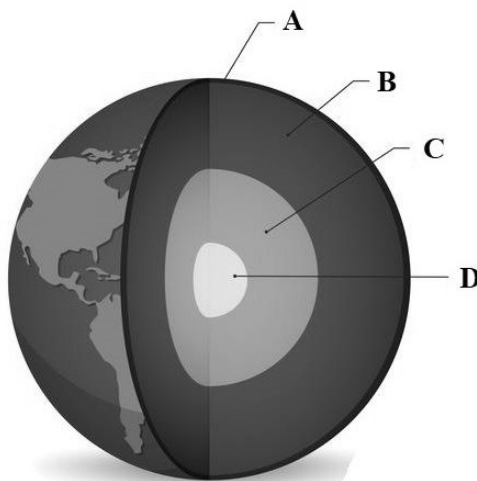
bal partján

4. Ugyanazt a városrészt 1 : 5 000 méretarányú térképen is szeretnénk ábrázolni. Döntse el, melyik állítás igaz, és karikázza be az egyetlen helyes válasz betűjelét!

- A) Ugyanaz a terület csak nagyobb méretű térképlapon lesz ábrázolható.
- B) Ugyanazt a területet kisebb méretű térképlapon lehetne ábrázolni.
- C) Nem lesz különbség a térképlapok mérete között.
- D) Nem állapítható meg a térképlapok méretének különbsége.

4 pont	
---------------	--

3. Tanulmányozza az alábbi ábrát, majd oldja meg a feladatokat!

Kép forrása: <https://www.vecteezy.com/vector-art/593693-structure-of-the-earth>

a) Azonosítsa a Föld belső szerkezetének részeit az ábra és a leírás alapján!

A: A Föld belső szerkezetének legkülső, legvékonyabb rétege, az óceánok alatt kb. 6–10 km, míg a kontinensek alatt mintegy 30–40 km vastag.

Neve:

B: Elsősorban szilikátokból álló gömbhéj, amelynek felső része képlékeny és anyagáramlások zajlanak benne.

Neve:

C: Elsősorban fémekből álló, folyékony halmazállapotú réteg, amelynek áramlásai hozzák létre a Föld mágneses erőterét.

Neve:

D: Nagy sűrűségű fémekből álló, szilárd halmazállapotú réteg

Neve:

4 pont	
---------------	--

b) Válaszoljon a Föld belső hőmérsékletével kapcsolatos kérdésekre!

1. Hol nő nagyobb mértékben a hőmérséklet a Föld belseje felé haladva? Húzza alá a megfelelő terület nevét!

Magyarországon az Alföldön

A Kanadai-ősmasszívum területén

2. Milyen gazdasági jelentősége lehet ennek a jelenségnek?

.....

2 pont	
--------	--

6 pont	
---------------	--

- 4. Egy nyári napon 25 °C volt a levegő hőmérséklete és 17 g/m³ vízgőzt tartalmazott. A levegő hőmérséklete hajnalra 15 °C-ra csökkent.**

A levegő hőmérséklete (°C)	-25	-15	-10	0	5	8	10	15	20	25	30	35
A levegőbe befogadható maximális vízgőztartalom (g/m ³)	0,7	1,5	2	5	7	8	9	13	17	23	30	38

- a) Hajnalban egy kiránduló csoport vágott át a réten. Meglepetten vették észre, hogy csupa víz lett a cipőjük. Magyarázza meg, hogy miért?**

.....
.....
.....

3 pont	
--------	--

- b) Mi a harmatpont?**

.....
.....

1 pont	
--------	--

- c) Melyik csapadékfajta keletkezik, ha a levegő derült időben 0 °C alatt válik telítetté, és a víz jégkristályok formájában válik ki a felszín közeli tárgyak, növények felületén?**

.....

1 pont	
--------	--

5 pont	
---------------	--

5. Oldja meg a folyók szakaszjellegével kapcsolatos feladatokat!

- a) Milyen szakaszjellegű a Duna a Szigetközben?
Miből következett erre?
.....

2 pont	
--------	--

- b) Döntse el a halak jellemzői alapján, hogy melyik halat melyik folyószakaszon foghatják ki a horgászok! Karikázza be a megfelelő szakaszjelleg betűjelét!

1. A dévérkeszeg jellemző élőhelyén a vízsebesség 0,5 m/s alatt marad, a meder domború partja homokos, iszapos, homorú partja agyagos. A homorú parthoz közel a víz mély, de hőmérséklete a tartós nyári kánikulában elérheti a 25 °C-ot.

- A: bevágódó (felső) szakaszjelleg B: oldalazó (középső) szakaszjelleg
C: feltöltő (alsó) szakaszjelleg D: nem dönthető el

2. A sebespisztráng a nagy sodrású, oxigéndús hideg vizeket kedveli, különösen szívesen foglalja el a kisebb vízesések és zúgók alatti medencéket. Élőhelyén a meder köves, a víz sebessége 1,5–2 m/s. Hőmérséklete nyáron se haladja meg a 13 °C-ot.

- A: bevágódó (felső) szakaszjelleg B: oldalazó (középső) szakaszjelleg
C: feltöltő (alsó) szakaszjelleg D: nem dönthető el

Szöveg forrása: <https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/magyarország-halfaunaja/ch03.html> alapján

2 pont	
--------	--

4 pont	
--------	--

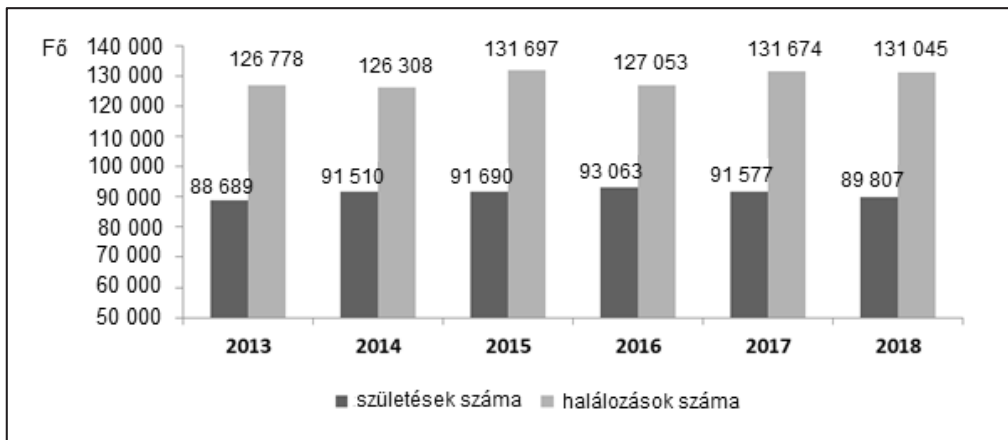
6. Döntse el, hogy mely állítások igazak a meleg mérsékelt öv mediterrán területére! Írjon I betűt az igaz és H betűt a hamis állítás sorszámára elé a vonalra!

- 1. Az év során 2 évszak váltakozik.
.... 2. Éghajlatának kialakulásában szerepet játszik a passzátszél-rendszer.
.... 3. A folyók nyári és téli vízállása között jelentős a különbség.
.... 4. Természetes növénytakaróját, a keménylombú erdőket napjainkra sok helyen kiirtották.
.... 5. A meleg mérsékelt övben a kontinensek keleti oldalán alakult ki.
.... 6. Legtipikusabb élelmiszernövényét sok helyen a hegyoldalakon kialakított, vízzel elárasztott teraszokon termesztik.
.... 7. Hagyományos konyhájának fő alapanyaga az olívaolaj.
.... 8. Forró, száraz nyarán milliók keresik a felüdülést tengerpartjain.

8 pont	
--------	--

7. Tanulmányozza a diagramot, és oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat!

A születések és halálozások száma „Z” országban 2013–2018 között (fő)

- a) Nevezze meg, hogy milyen demográfiai folyamat jellemezte az ország népességszámának alakulását a diagramon ábrázolt időszakban!

.....

1 pont	
--------	--

- b) Döntse el, hogy igazak vagy hamisak a következő megállapítások! Írjon **I** betűt az igaz, és **H** betűt a hamis megállapítások sorszámára elé!

	1. A diagram által bemutatott időszakban amikor emelkedett a születések száma, akkor a halálozásoké is minden esetben nőtt.
	2. A halálozások száma folyamatosan nőtt az országban a bemutatott időszakban.
	3. A diagram által bemutatott időszak első három évében összességében kevesebb gyerek született, mint az időszak második három évében.

3 pont	
--------	--

- c) Hogyan változott az ország átlagos népsűrűsége 2013–2018 között, ha tudjuk, hogy ebben az időszakban nem volt jelentős a ki- és a bevándorlás?

Változás:

Indoklás:

.....

2 pont	
--------	--

6 pont	
---------------	--

8. Válaszoljon a világgazdaság ún. centrum és periféria térségeire vonatkozó kérdésekre!

a) Mely fogalomra ismer a meghatározások alapján? Írja a fogalmat a meghatározás után a vonalra!

1. Az a gazdasági szektor, amely a centrumtérségekben a 20. század végén jelent meg és magában foglalja a csúcstechnológiai kutatásokat is.

.....

2. A perifériatérségek országában napjainkban is ennek a gazdasági szektornak a súlya a meghatározó.

.....

3. A perifériatérségek országaira jellemző gazdasági szerkezet, amiben a hagyományos és a modern gazdaság jellemző vonásai egyaránt jelen vannak.

.....

3 pont	
--------	--

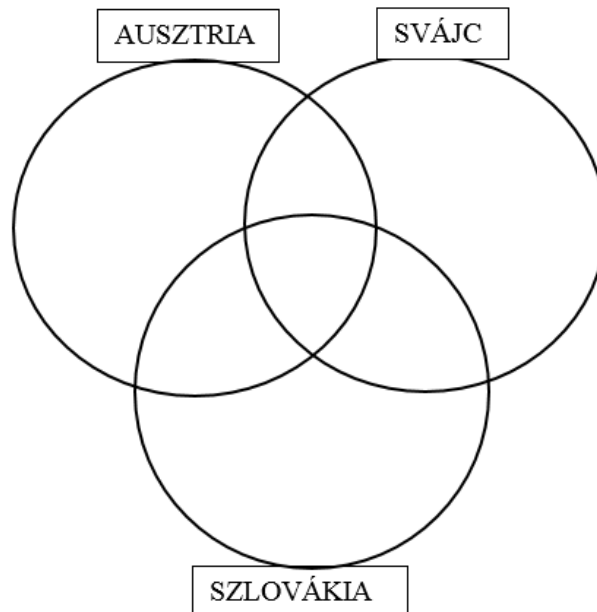
b) Döntse el, hogy az alábbi állítások közül melyek igazak a világgazdaság ún. perifériatérségeire! Írjon **X**-jelet a megfelelő állítások elé a négyzetbe! *A lehetséges helyes válaszok számánál több megjelölése pontlevonással jár.*

☐	Lakosságuk a világ népességszámának kb. 20%-át teszik ki.
☐	Gazdaságuk sok esetben a feldolgozatlan nyersanyagok exportjára épül.
☐	Megtaláljuk közöttük az egykor gyarmatosított országokat.
☐	Ezekben az országokban a nemzetgazdaságokra nagy teher hárul, mert sok a fiatalokú eltartott.
☐	A világ működőtőke állományának exportja főleg ezekbe az országokba irányul.
☐	Rendszerint a pénz- és a működőtőke hiányával küzdenek.
☐	Geopolitikai érdekeiket erős gazdasági integrációkba tömörülve tudják érvényesíteni.

4 pont	
--------	--

7 pont	
---------------	--

9. Hasonlítsa össze Közép-Európa országait! Írja az állítások sorszámát a halmazábra megfelelő helyére!

1. Területének jelentős részén az Eurázsiai-hegységrendszer tagjai húzódnak.
2. A GDP/fő mutató alapján Európa legfejlettebb országai közé tartozik.
3. Jelentős iparágai a gyógyszergyártás és az óragyártás.
4. A turizmus (idegenforgalom) az ország jelentős bevételi forrása.
5. Semleges ország, nem tagja sem gazdasági, sem katonai tömörülésnek.
6. Az Európai Unió tagja.
7. Gazdaságának fontos iparága az autógyártás.
8. Fővárosa a Duna mentén fekszik.
9. A gazdaság hagyományos ágai között ma is jelentős a havasi pásztorkodás és a tejfeldolgozás.
10. Legfontosabb ásványkincsei a vasérc, a kősó és a magnezit.
11. Nem a főváros az ország legfontosabb pénzügyi és gazdasági központja.

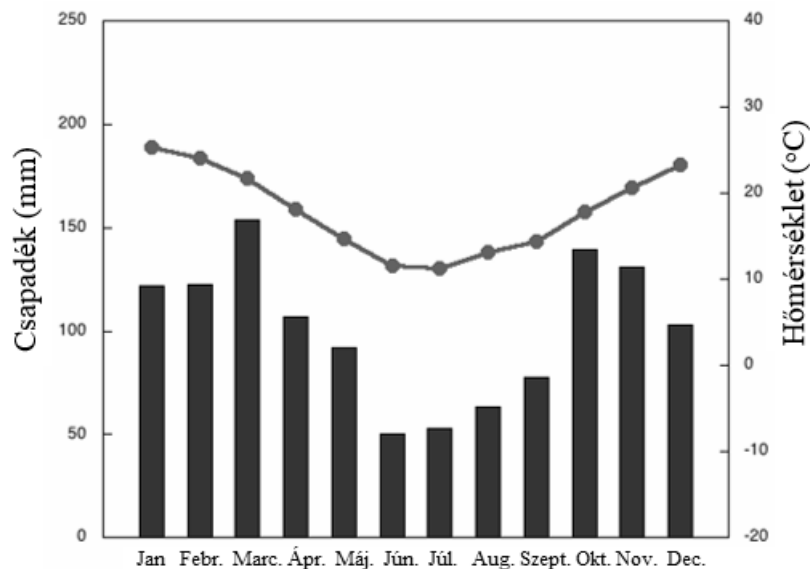
11 pont	
----------------	--

10. Oldja meg az Amerika földrészéhez kapcsolódó feladatokat!

1. Nevezze meg azt az Antillákon található nevezetes vulkánt, amely hasonló geológiai folyamatok következtében alakult ki, mint a Mount St. Helens!

.....

2. Döntse el, hogy a felsorolt amerikai városok közül melyikre jellemző az alábbi éghajlati diagram! Írja a megfelelő város betűjelét a négyzetbe!

- A. Dallas
- B. Buenos Aires
- C. Havanna
- D. Los Angeles
- E. Caracas

3. Az észak–déli nyitottság következtében Amerika bizonyos részein a sarkvidéki eredetű légtömegek mélyen délre, a trópusi eredetűek pedig gyakran messze északra is eljutnak. Válassza ki, hogy mely tájakra jellemző a leírás! Írja a megfelelő tájak betűjelét a négyzetekbe!

- A) Amazonas-medence
- B) Paraná-alföld
- C) Mississippi-alföld
- D) Préri
- E) Atacama-sivatag

4. Nevezze meg azt a latin-amerikai országot, amelyik az USA és Kanada mellett csatlakozott az észak-amerikai szabadkereskedelmi társuláshoz (a NAFTA-hoz)!

.....

5. Melyik észak-amerikai kikötőváros a legnagyobb befogadója és feldolgozója a Latin-Amerikából származó nyersanyagoknak? Írja a megfelelő város betűjelét a négyzetbe!

- A) Miami
- B) New York
- C) New Orleans
- D) San Francisco

6 pont	
---------------	--

11. Válassza ki a felsoroltak közül a megfelelőt, és egészítse ki a táblázatot a magyarországi tájakra jellemző felépítő kőzet nevével! *Van olyan kőzet, amely több helyre is írható.*

andezit, gránit, bazalt, mészkő, lösz

Mai szerkezetének fő kialakulási ideje	Táj	Jellemző felépítő kőzete
Óidő	Velencei-hegység	
Középidő	Bükk	
	Bakony	
Újidő harmadidőszak	Börzsöny	
	Tapolcai-medence tanúhegyei	
	Mátra	
Újidő negyedidőszak	Mezőföld	

7 pont	
---------------	--

12. Olvassa el az újságcikket, majd oldja meg a feladatokat! Írja a válaszlehetőségek közül a helyes válasz betűjelét a feladat sorszámára elé a pontozott vonalra!

2019-ben az európai túlfogyasztás napja május 10-ére esik a Global Footprint Network által közölt legfrissebb adatok szerint. Ha a világon mindenki ugyanolyan ökológiai lábnyommal rendelkezne, mint az átlag európai lakos – például ugyanannyi szén-dioxidot bocsátana ki, ugyanannyi élelmiszert, rost- és faanyagot használna és ugyanannyi beépített területet foglalna el – akkor május 10-ig az emberiség annyit használna el a természet erőforrásaiból, amennyit bolygónk egy egész év alatt tud megújítani. Az év további részében az emberiségnek a Föld természeti tőkéjének kimerítéséből kellene megélnie. 1970-ben az erőforrás még kitarzott december 31-ig.

A kép az EU-n belül sem mondható egységesnek. Luxemburg az első olyan EU-s ország, amelyik mindössze 46 nappal az év kezdete után elérte túlfogyasztásának napját, míg Románia van az utolsó helyen, 192 nappal...

...Az ökológiai lábnyom megmutatja, hogy mennyit használunk fel a természet erőforrásaiból. A biokapacitás azt jelzi, hogy milyen mértékű erőforrás áll a rendelkezésünkre. A világon a legnagyobb teljes ökológiai lábnyoma Kínának van, de hatalmas az ökológiai lábnyoma az USA-nak, Indiának, Oroszországnak és Brazíliának is, és ha az Európai Unió is egy ország lenne, akkor a 3. helyet szerezne meg a dobogón. Kína teljes ökológiai lábnyoma kétszer akkora, mint az Egyesült Államoké és az Európai Unióé.

(Forrás: https://wwf.hu/egyeb-termeszetvedelem_/1/az-europai-tulfogyasztas-napja) alapján)

- 1) Hány Földre lenne szükség az éves erőforrás biztosítására abban az esetben, ha a világon mindenki ugyanakkora ökológiai lábnyommal rendelkezne, mint egy európai lakos?
- A) 1,5
B) 2,8
C) 3,5
- 2) A természeti erőforrások felhasználásának mértéke Európában ...
- A) a világtátlagnál nagyobb.
B) a világtátlaggal megegyező.
C) a világtátlagnál kisebb.
- 3) 1970-ben a természeti erőforrások emberiség által felhasznált mennyisége...
- A) megközelítőleg egyensúlyban volt a bolygó természeti tőkéjével.
B) jelentősen meghaladta a bolygó természeti tőkéjét.
C) nem érte el a bolygó természeti tőkéjének egészét.

- 4) Az Európai Unió országai közül Románia az, amely ...
- A) nem használja fel az egy évre rendelkezésre álló természeti erőforrásait.
 - B) az éves erőforrásait a világtáznál kisebb mértékben használja fel.
 - C) „csak” júliusban használja fel az éves természeti forrásait.
- 5) A legnagyobb ökológiai lábnyommal
- A) az Európai Unió
 - B) Kína
 - C) az Amerikai Egyesült Államok rendelkezik.

5 pont	
---------------	--

<i>A feladatlappal elérhető összes pontszám: 75 pont</i>	
---	--

		pontszám	
		maximális	elért
I. Topográfiai ismeretek, készségek		25	
II. Földrajzi ismeretek, képességek	1.	6	
	2.	4	
	3.	6	
	4.	5	
	5.	4	
	6.	8	
	7.	6	
	8.	7	
	9.	11	
	10.	6	
	11.	7	
	12.	5	
Az írásbeli vizsgarész pontszáma		100	

_____ dátum

_____ javító tanár

	pontszáma egész számra kerekítve	
	elért	programba beírt
(I. Topográfiai ismeretek, készségek II. Földrajzi ismeretek, képességek) Az írásbeli vizsgarész pontszáma		

_____ dátum

_____ dátum

_____ javító tanár

_____ jegyző